

**GEOLOGİYA ELMİ ÜZRƏ SƏNƏD - İNFORMASIYA TƏLƏBATI VƏ
HƏMİN TƏLƏBATIN ÖDƏNİLMƏSİNDƏ BİBLİOQRAFİK VƏSAİTLƏRİN
ƏHƏMİYYƏTİ**

(I məqalə)

Bibliografik informasiyanın strukturunu və xassələrini, bu informasiyanın yaradılması və tələbatçılara çatdırılması proseslərini öyrənən elm olmaqla bibliografyaşünaslıq nəinki bu proseslərə ümumilikdə yanaşır, həm də ayrı-ayrı elm və fəaliyyət sahələrinin informasiya tələbatını, həmin tələbatın öyrənilməsi problemlərini tədqiq edir. Həmin nöqteyi-nəzərdən təbiətşünaslıq elmləri kompleksi və bu kompleksin aparıcı elmlərindən biri olan geologiyanın bibliografik vəsaitlərlə təminatı probleminin tədqiqi mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Məlumdur ki, müasir bibliografyaşünaslığın obyekt baxımından bir sıra sahələri vardır. Bu baxımdan geologiyanın bibliografyası xüsusi bibliografyaşünaslığın bir sıra sahələri ilə sıx bağlılığa malikdir. Bunlara misal olaraq dövlət bibliografyası, elmi-köməkçi bibliografya, tövsiyə bibliografyası, universal bibliografya, bibliografiyalaşdırma və bibliografik xidməti göstərmək mümkündür. Həqiqətən də dövlət bibliografyası mənbələrində digər elm sahələri kimi geologiyaya dair kitablar və məsələlər də əks olunur, xüsusi bibliografiyanın bölmələri olan elmi-köməkçi və tövsiyə bibliografyası isə geologiyanın bibliografyası üçün böyük əhəmiyyətə malikdir.

Söhbət bizim respublikamızdan gedəndə, bu əhəmiyyət ilk növbədə geologiya elminin Azərbaycan elmində tutduğu əlahiddə mövqedən irəli gəlir. Həqiqətən də, təbiət elmləri kompleksində digər bir elm göstərmək mümkün deyildir ki, Azərbaycanın iqtisadi, elmi-texniki inkişafı üçün geologiya qədər əhəmiyyəti olsun. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanda geologiyanın daha çox inkişaf etmiş sahəsi ölkənin ən qiymətli xammalı, yeraltı sərvəti olan neftin geologiyasıdır. Həm də Azərbaycanda geologiya sahəsində tədqiqatların miqyası, bu sahədə işlərin intensivliyi həmişə eyni bərabərdə olmamışdır. Həmin inkişafın ilk dalğası keçən əsrin sonuna təsadüf edir. O zaman Rusiya imperiyasında kapitalizmin inkişafı və iqtisadi dirçəliş sürtkü yağları və yanacaq istehsalı üçün qiymətli xammal olan neftin hasilatını artırmağı tələb edirdi. Buna oxşar canlanma Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonrakı 15 il ərzində, Böyük Vətən Müharibəsi illərində və əllinci illərin əvvəllərində müşahidə edilmişdir.

Azərbaycanda geologiya elminin, xüsusən də neft geologiyasının son və çox güclü inkişaf dövrü respublikamızın yenidən öz dövlət müstəqilliyini bərpa etməsindən sonrakı dövrə təsadüf edir. Durgunluq dövründən miras qalmış iqtisadi çətinliklər, müharibənin vurduğu maddi ziyan respublikamızı neft sərvətindən daha geniş miqyasda istifadə etmək barədə qərar qəbul etməyə vadar etdi. Heç də təsadüfi deyildir ki, Respublika Prezidenti İlham Əliyev cənabları vaxtı ilə

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının İqtisadi məsələlər və inkişaf komitəsinin Bakıda keçirilən iclasında çıxış edərkən qeyd etmişdi ki, “indi və gələcəkdə neft və qaz Azərbaycanın ən başlıca gəlir mənbəyi, iqtisadiyyatın inkişaf elementi olacaqdır”(3).

Azərbaycanın müqəddəratı ilə bağlı belə vəzifələrin həlli isə geologiya, xüsusən də neft geologiyası üzrə geniş tədqiqatlar aparılmadan mümkün deyildir.

Bir təbiət elmi kimi geologiyanın özünün də inkişafı bir sıra şərtlərlə bağlıdır. Bunlardan ən əsasları maliyyə və maddi-texniki təchizat və hazırlıqlı kadrların olması və həm ilkin sənədlərlə, həm də bibliografik informasiya ilə təminatın təşkilidir.

Bu səbəbdən də respublikamızda geologiya elminin, xüsusən də həmin elm üzrə respublikada aparıcı elmi-tədqiqat müəssisəsi olan Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Geologiya İnstitutunun əməkdaşlarının bibliografik təminatı bu təminatın ən operativ növü olan cari bibliografik mənbələr vasitəsi ilə təminat xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan elminin dünyə orbitinə çıxmasında təbiətşünaslıq elmləri böyük rolu olmuşdur. Həmin elmlərdən geologiya elmi xüsusi mövqeyə malikdir. Təbiət elmləri içərisində ən qədim tarixə malik olan bu elm əslində özü də bir elmlər kompleksi olub Yer qabığını və onun daha dərin qatlarını, Yer qabığının tərkibini, quruluşunu, hərəkətini, onun inkişaf tarixini, faydalı qazıntıların yerləşməsi qanunauyğunluqlarını öyrənir (1). Geologiyanın üç əsas istiqaməti – təsviri geologiya, dinamik geologiya və tarixi geologiya – fərqləndirilir. Həmin istiqamətlərdən geoloji elmlər kompleksinə daxil olan mineralogiya, petroqrafiya, litologiya, kristalloqrafiya, tektonika, seysmologiya, stratiqrafiya, dəniz geologiyası və s. elmləri göstərmək mümkündür.

Geologiya elmi Azərbaycanda da çox erkən zamandan – orta əsrlərdən inkişaf etməyə başlamışdır. Buna səbəb ölkəmizin ərazisinin mürəkkəb geoloji relyefi, zəngin faydalı qazıntıları və sənayenin, sənətkarlığın inkişafı nəticəsində yeraltı sərvətləri öyrənmək zərurəti olmuşdur. Orta əsr Azərbaycan alimləri Ömər Aləmin, Həmdullah Qəzvininin tədqiqatları öz dövrlərinə görə çox qabaqcıl elmi səviyyəyə malik idi.

Azərbaycanda müasir elmi mənada geoloji tədqiqatların başlanması XIX əsrin sonuna təsadüf edir. O zaman Rusiyada kapitalizmin inkişafı, sənayeləşmə, neftə və digər yeraltı sərvətlərə kəskin ehtiyac yaratdı. Nəticədə Azərbaycanın yeraltı sərvətlərinin, ilk növbədə neft yataqlarının intensiv öyrənilməsinə başlandı. Lakin ölkəmizdə geologiya sahəsində tədqiqatların prinsipə yeni mərhələsi XX əsrin 20-30-cu illərinə təsadüf edir. Bu ən əvvəl, yuxarıda qeyd edildiyi kimi, 1923-cü ildə Azərbaycanı Tədqiq və Tətəbbü Cəmiyyətinin yaradılması və 1930-cu ildə SSRİ EA Azərbaycan Filialının Geologiya İnstitutunun təsis edilməsi olmuşdur ki, indi həmin institut Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının aparıcı institutlarından biridir. Ötən yetmiş il ərzində MEA-nın Geologiya İnstitutunda neft və qaz geologiyası, filizlərin geologiyası, Yer qabığı və üst mantiyanın quruluşunun modelləşdirilməsi, faydalı qazıntıların yeni proqnoz metodlarının işlənməsi, fanerzoy dövrünün stratiqrafiyası və faunası, çökmə və vulkanik çökmə formasiyaları və onların formalaşması qanunauyğunluqları kimi istiqamətlərdə nailiyyətlər qazanılmışdır. Hal-hazırda İnstitutda petrologiya və metallogeniya, filiz yataqlarının geokimyası və mineralogiyası,

regional geologiya və tektonika, neft və qaz geologiyası şöbələri, palçıq vulkanizmi, paleontologiya və stratiqrafiya, elmi nailiyyətlərin təsərrüfata tətbiqi bölmələri var. İnstitutun nəzdində həm də H.Zərdabi adına Təbiyyat Tarixi muzeyi və Geoloji muzey də fəaliyyət göstərir.

Biz bilirik ki, Azərbaycanda geologiya sahəsində elmi potensial təkcə Milli Elmlər Akademiyasının Geologiya İnstitutu ilə məhdudlaşmır. Bu institutdan başqa Akademiya sistemində uzun zaman Dərin Neft və Qaz Yataqlarının Nəzəri Problemləri İnstitutu fəaliyyət göstərmişdir. Akademiyadan kənardakı elmi müəssisə və kollektivlərə gəldikdə isə Respublika Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsini, Ekologiya Təbii Ehtiyatlar Nazirliyini, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin geoloji bölmələrini və həmin şirkətin tabeliyində olan Azərbaycan Elmi-Tədqiqat və Layihə Neft İnstitutunu, Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Geofizika İnstitutunu, eləcə də, BDU-nun geologiya fakültəsini və Azərbaycan Neft Akademiyasının geologiya üzrə müvafiq kafedralarını göstərmək lazımdır.

Azərbaycanda geoloji tədqiqat müəssisələrinin fəaliyyətində olan Milli Elmlər Akademiyasının Geologiya İnstitutunda və digər elmi-tədqiqat müəssisə və bölmələrində, elmi-pedaqoji kollektivlərdə çoxsaylı mütəxəssislər ordusu çalışır. Təbiidir ki, həmin kollektivlər və ayrı-ayrı mütəxəssislər öz peşə vəzifələrini yerinə yetirərkən ən müxtəlif informasiyaya tələbat meydana gəlir. Əgər həmin informasiya tələbatını sənəd vasitəsi ilə ödəmək olarsa və tələbatçı belə bir imkandan xəbərdardırsa, bu zaman həmin tələbat sənəd-informasiya tələbatı müstəvisindən biblioqrafik informasiya tələbatı müstəvisinə keçir. Beləliklə, biblioqrafik informasiya (biblioqrafik tələbatlar) sənəd tələbatlarından meydana çıxır, məzmun baxımından onunla eyniyyət təşkil edir, onun ödənilməsinə xidmət yönəlmişdir və sənəd tələbatının sadəcə xüsusi, biblioqrafik formada təzahüründən ibarətdir(5).

İnformasiya tələbatı, eləcə də biblioqrafik informasiya tələbatı öz təbiətinə görə obyektiv bir hadisədir və ayrı-ayrı fərdlərin arzularından az asılıdır. Bu tələbatın təzahürü yeni biliklər əldə edilməsi zərurətindən doğur ki, bunsuz da müasir elmin, o cümlədən, geologiyanın qarşısında duran vəzifələrin həll edilməsi qeyri-mümkündür.

Mütəxəssis geoloqlar sənəd vasitəsi ilə əks olunan informasiyanı, o cümlədən biblioqrafik informasiyanı həm formal, həm də qeyri-formal (şəxsi ünsiyyət) kanalları vasitəsi əldə edirlər.

Müşahidələr göstərir ki, tələbatçı öz informasiya ehtiyacını ilk növbədə qeyri-formal kanallarla ödəməyə çalışır. Bunun üçün o, iş yoldaşlarına müraciət edir. Əgər həmin yolla informasiya əldə etmək mümkün olmazsa, mütəxəssis formal kanallara – bilavasitə informasiya xidməti ilə məşğul olan struktur bölməsinə (müəssisənin elmi kitabxanasına, elmi-texniki informasiya şöbəsinə, patent şöbəsinə) müraciət edir. Qeyd etmək lazımdır ki, Milli Elmlər Akademiyasının Geologiya İnstitutunda həmin bölmələrin hamısı mövcuddur. Mütəxəssisin sorğusu o zaman meydana çıxır ki, mütəxəssis bu və ya digər məsələnin həlli üçün əlavə biliklərə ehtiyacı olduğunu dərk etsin. Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, bir çox hallarda sorğu mütəxəssisin informasiya tələbatını tam əks etdirmir. Bu vəziyyət biblioqraf tərəfindən nəzərə alınmalı və real tələbatın üzə çıxarılması üçün mütəxəssislə söhbət vasitəsilə sorğu dəqiqləşdirilməlidir.

Məlumdur ki, biblioqrafik fəaliyyətin optimal təşkili üçün onun hər iki əsas elementi – həm sənədlər, həm də informasiya tələbatçıları dərindən təhlil edilməlidir.

Söhbət geologiyanın biblioqrafik təminatından gedərkən müasir kitabxana işində və biblioqrafik fəaliyyətdə məlum olan sənədlər və onun konkret tipi olan nəşrlərin (çap əsərlərinin) bir çox növləri çox geniş təmsil olunmuşdur (4). Məlum standartda öz əksini tapmış elmi nəşrlər, monoqrafiyalar, dissertasiyaların avtoreferatları, elmi konfranslarda edilmiş məruzələrin tezisləri, elmi əsərlər məcmuələri, elmi kütləvi nəşrlər, tədris nəşrləri, dərsliklər, soraq nəşrləri, lüğətlər geologiya üzrə də mövcuddur və geologiyanın biblioqrafiyasının obyektini təşkil edir. Azərbaycanda Geologiya İnstitutunun və digər elmi kollektivlərin elmi yaradıcılığının məhsulu olan kitablar, monoqrafiyalar, məqalələr məcmuələri, Azərbaycan MEA Xəbərlərinin “Yer haqqında elmlər” seriyası, tədris ədəbiyyatı və s. nəşr növləri həmin obyektə daxildir.

Biblioqrafik fəaliyyətin obyektinə olmaq etibarını ilə geologiya üzrə informasiya tələbatçılarına gəldikdə isə bunları iki böyük qrupa ayırmaq olar: kollektiv və fərdi. Kollektiv tələbatçılara aid olan müəssisələr, elmi kollektivlər barədə bir qədər əvvəl bəhs etmişdik. Fərdi tələbatçılar qismində isə həmin kollektivlərin ayrı-ayrı üzvləri, ayrı-ayrı mütəxəssislər götürülə bilər.

Bir çox digər sahələrdə olduğu kimi, geologiya elmi üzrə də informasiya tələbatı zamana görə rəvan deyil. Belə tələbat həmin elmin intensiv inkişaf etdiyi halda, daha güclü olur ki, bu da tədqiqatların intensivliyi ilə əlaqədardır. Son belə yüksəliş XX əsrin son onilliyinə təsadüf edir. Bu zaman respublikamız öz dövlət müstəqilliyini yenidən bərpa etməsi və öz təbii sərvətlərinə, o cümlədən yeraltı sərvətlərinə sərəncam vermə hüququnu qaytardıqdan sonra geologiya sahəsində tədqiqatlar daha da güclənmişdir. Xüsusən də respublikanın karbohidrogen (neft, qaz və kondensat) ehtiyatlarından ölkənin iqtisadi inkişafı üçün ilkin amil kimi istifadə etmək planları və bu məqsədlə dünyanın aparıcı neft şirkətlərinin bu işə cəlb edilməsi neft və qaz geologiyası sahəsində seysmologiya, hidrogeologiya, palçıq vulkanizmi geologiyası və digər geoloji elmlər üzrə tədqiqatların genişlənməsinə səbəb olmuşdur. Son on ildə Azərbaycanda bir sıra elmi tədbirlər keçirilmiş, onlarla kitab çıxmış, çox sayda məqalələr dərc edilmişdir. Bu onu göstərir ki, Azərbaycanda geologiya üzrə informasiya sahədaxili əlamətə görə qeyri-bərabərdir və zaman-zaman dəyişir. Ola bilsin ki, bir müddət sonra Azərbaycanda geologiyanın digər sahələri daha sürətlə inkişaf edəcəkdir. Biblioqraflar elmdaxili mövzu prioritetlərini nəzərdə saxlamalı və öz işlərini ona uyğun qurmalıdır.

Məlumdur ki, geologiya elmi bir sıra digər fəaliyyət sahələri üçün elmi baza, nəzəri və praktiki material mənbəyi rolunu oynayır. Həmin sahələrdən dağ-mədən işi, meliorasiya, irriqasiya və hidrotexnika, ətraf mühitin mühafizəsi, inşaat işi üçün geoloji biliklərin müstəsna rolu vardır. Buna görə də həmin sahələrin müəssisə və təşkilatları geoloqlara müraciət edərək onlarla təsərrüfat hesablı müqavilələr bağlayırlar. Geoloq alimlər isə verilən tapşırıqlar əsasında tədqiqatlar aparır və nəticələri sifarişçi təşkilata təhvil verirlər. Bundan əlavə, bir sıra mövzular elmi-tədqiqat planlarına ali idarəetmə orqanlarının, məsələn, Respublika Nazirlər Kabinetinin göstərişi ilə daxil edilir və konkret olaraq respublika əhəmiyyətli problemlərin həlli ilə əlaqədardır. Belə problemlərə misal

olaraq nəcib metal və polimetal filiz yataqlarının geoloji kəşfiyyatı və qiymətləndirilməsi üzrə tədqiqatları göstərmək mümkündür. Bu cür tədqiqatlar da əlbəttə ki, əvvəl qabaqcadan sənəd-informasiya və biblioqrafik təminat sahəsində hazırlıq işləri aparılmadan mümkün deyildir.

Geologiya elmi digər elm sahələrindən təcrid edilmiş şəkildə inkişaf edə bilməz. Geoloq alimlərin informasiya tələbatında elmlərarası inteqrasiya get-gedə daha artıq dərəcədə nəzərə çarpır. Elmi metodların qarşılıqlı mübadiləsi baxımından geologiyanın ən çox əlaqədə olduğu elmlərdən kimya, fizika, coğrafiya və kosmik tədqiqatları, astronomiyani, botanika, riyaziyyat, torpaqşünaslıq və s. elm sahələrini göstərmək mümkündür. Geoloqlar həmin elmlərə dair ədəbiyyatı, referativ və biblioqrafik mənbələri diqqətlə izləyir və onlara böyük maraq göstərirlər.

Məsələn, radiologiya və radiokimya metodları respublikamızın geoloqları tərəfindən neft quyularından çıxan neft və lay sularının öyrənilməsinə tətbiq edilir. Nəticədə geoloqlar yerin təkində radioaktiv elementlərin yayılması barədə biliklər əldə edirlər ki, bu da neft geologiyası üçün həm nəzəri, həm də praktik əhəmiyyət kəsb edir. Alınan nəticələr ilə ekoloji baxımdan təhlil edilməklə mədən ərazilərində radioaktivliyin yayılması, onun təbiətə, ətraf mühitə yaratdığı təhlükənin dərəcəsi və bu ziyanın aradan götürülməsi yolları barədə qiymətli nəticələr əldə edilir.

Geologiya üzrə informasiya tələbatının daha bir səciyyəvi cəhəti vardır. Bu da həmin elm üzrə informasiyanın köhnəlmə dövrünün bir çox digər təbiət elmləri, məsələn, fizika və ya kimya ilə müqayisədə daha böyük olmasıdır. Başqa sözlə, geologiya üzrə elmi informasiya daha yavaş köhnəlir. Bu da həmin elm sahəsi üzrə elmi fakt və nəticələrin uzunömürlülyünə dəlalət edir. Məsələn, müşahidələr təsdiq edir ki, kimya elmi üzrə sənəd informasiya axtarışının zaman dərinliyi 10-20 ilə, bəzi yeni sahələr üzrə isə 4-5 ilə kifayətlənə bilər. Geologiyada isə belə axtarışın orta zaman əhatəsi 40-50 il, bəzən isə daha böyük dövrüdür. Məsələn, Azərbaycanda faydalı qazıntılar və neft geologiyası üzrə sənəd-informasiya təminatında akademik İ.A.Qubkinin XX əsrin 20-30-cu illərində yazmış olduğu əsərlər hələ də öz elmi əhəmiyyətini itirməmişdir. Geoloqlar tərəfindən özlərindən əvvəlki tədqiqatlara və kəşflərin müxtəlif nəşrlərdə böyük zaman müddətində dərc olunmuş materiallara müraciət etməklə geniş istifadə edilməsi bu mütəxəssislərin onlara lazım olan ədəbiyyatın retrospektiv axtarışında maraqlı olmalarını şərtləndirir. Geologiya üzrə informasiya təminatında və onun öyrənilməsində belə bir xüsusiyyət də nəzərə alınmalıdır ki, bu sahədə elmi faktların əldə edilməsi çox çətin başa gəlir. Məsələn, dənizdə bir geoloji kəşfiyyat quyusunun qazılmasına on milyardlarla manat vəsait tələb olunur. Bu səbəbdən də geologiya üzrə elmi informasiya kütləsinin toplanması digər elmlərlə müqayisədə xeyli aşağı sürətə malikdir. Məhz buna görə də, geologiya üçün böyük zaman intervalında retrospektiv biblioqrafik informasiya tələbat olması xarakterik cəhətdir.

Geologiya üzrə sənəd informasiya tələbatının səciyyəvi cəhətlərindən biri də bu informasiya tələbatının tərkib xarakteristikasıdır. Artıq təsdiq olunmuş faktıdır ki, geoloqlar bir sıra digər təbiət elmləri ilə müqayisədə (məsələn, fiziklərlə müqayisədə) kitablara, monoqrafiyalara daha çox müraciət edirlər. Bu da geologiya üzrə ədəbiyyatın yuxarıda qeyd etdiyimiz daha yavaş köhnəlməsi

əlamətindən irəli gəlir. Geoloqların ümumi sənəd-informasiya tələbatında dövrü nəşrlərdəki məlumatın xüsusi çəkisi fizikadakına nisbətən daha azdır.

Geologiya üzrə sənəd-informasiya tələbatına təsir edən amillərdən biri mütəxəssisin, şöbənin geologiya elminin hansı istiqaməti ilə məşğul olmasıdır. Məsələn, nəzəri geologiya və ya paleontologiya üzrə tədqiqat aparən şöbə və ya mütəxəssis daha tez-tez monoqrafiyalara, geoloji informasiyanın EHM-lə təhlili sahəsində mütəxəssis isə daha çox cari elmi nəşrlərə, referativ jurnallara müraciət edəcəkdir. Fəaliyyəti bilavasitə istehsalatla əlaqədar olan geoloq üçün isə istehsalat ədəbiyyatı, soruq nəşrləri, istehsalat üzrə jurnallar, texniki şərtlər, standartlar daha çox müraciət edilən mənbələrdir. Mühəndis geologiyası ilə məşğul olan mütəxəssislərin informasiya tələbatında elmi-texniki jurnallar, vətən patentləri, xarici patentlər daha çox yer tutur.

Ədəbiyyat

1. *Azərbaycan Sovet Ensiklopediyası. On cildə. C.6. – B., 1982. – 608 s.*
2. Əliyev Z.H. *Bibliografik vəsaitlər sənəd axını və kütləsini integral şəkildə əks etdirən bibliografik informasiya mənbələridir // Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya: elmi- nəzəri və təcridi jurnal.-2005.-№2.-S.97-109*
3. *İqtisadiyyat və neft (Heydər Əliyevin yeni neft strategiyasının reallaşmasında İlham Əliyevin xidmətləri). – B., 2004.- 234 s.*
4. . *ГОСТ 7.60-2003. Издания. Основные виды, термины и определения. – М., 2003.-60 с.*
5. *Коршунов О.П. Библиографоведение: Общий курс: Учебник .-М.: Книжная палата, 1990.-232 с.*

Алийусиф Маммадов

Документально-информационные потребности по геологии и значение библиографических пособий в их удовлетворении

(Статья первая)

РЕЗЮМЕ

В Азербайджане среди естественных наук геологическая наука занимает особое место. Осуществление широкомасштабных социально-экономических проектов напрямую зависит от освоении природных- в первую очередь углеводородных- ресурсов и именно геологические исследования дают теоретический и фактический материал для этой работы. В статье рассмотрены особенности документально-информационных потребностей специалистов этой отрасли и раскрыто значение библиографических пособий в их удовлетворении.

Aliyusif Mammadov

***Documentary- information Requirements on Geology Science and
Importance of the Bibliographic Tools for its Satisfaction***

(First article)

SUMMARY

Among natural sciences the geological science takes a special place in Azerbaijan . Realisation of this large-scale social and economic projects directly depends from expluataion of natural - first of all hydrocarbonic - resources and geological researches gives a theoretical and actual material for this activity. In the article features of documentary-information requirements of experts of this branch are considered and value of bibliographic tools in their satisfaction is analised.